

monodrama
premiere

Levstikovo zmerjanje narodnih prvakov

sreda, 30. november 2011, ob 19⁰⁰

v prireditvenem prostoru knjižnice
v Cerknici

izvedba Anatol Štern

besedilo Matjaž Kmecl

lektoriranje Ludvik Kaluža

Levstikovo umiranje je bilo dolgotrajno: po Ljubljani je ob njegovi smrti krožila govorica, da je tri leta bolehal, bil dva meseca hudo bolan in tri tedne umiral. Živel je v Kapiteljski ulici, celo v isti sobi kot svojčas nekaj zadnjih ljubljanskih let Prešeren. Menda se je po cele noči kregal z Bogom in se z njim pogajal za življenje; po ure in ure je ponavljal božje ime, prikazovala se mu je »lurdska devica Marija« in napovedovala izbruh kolere; glasno je trepetal pred sleherno spremembo vremena na slabše, ker je po staroslovansko verjel, da svetloba prinaša dobro in tema slabo, in da je enako tudi z zdravjem in boleznijo. Dokler je še hodil, je blodil po cerkvah, se plazil po kolenih okoli oltarjev in se izpovedoval vseh grehov, ki se jih je iz svojega življenja spomnil, še posebno vseh pohotnih misli, ki so ga kadarsibodi obšle ob pogledih na različne ženske – in tega niti ni bilo malo, ker se jih je sicer bal, obenem pa je bil do njih strahotno občutljiv. Imel se je za slovenskega voditelja, odgovornega za usodo svojega naroda; bal se je, da bi zato to ljudstvo moralo kdaj odgovarjati za njegove napake. – Slabo leto pred smrtjo se mu je oglasila Franja Malenškova, takrat že vdova po sežanskem kavarnarju in podjetniku Guliču, sicer pa Levstikova velika in nepozabljena ljubezen. Začela sta si dopisovati – in nastala je ena najbolj nenavadnih slovenskih korespondenc; iz nje se med drugim na surovo neposreden način kaže Levstikovo bolezensko stanje in hkrati njegov najintimnejši čustveni svet. Na koncu je Franjo obtožil, da mu s pismi pošilja kolero in zelo zadrto prekinil tudi to zvezo. – Ljubljano pa so že preplavile vse mogoče govorice; kakršenkoli je namreč že Levstik bil, v meščanski hierarhiji samo ubog skriptor v licejski knjižnici, je veljal za eno glavnih slovenskih avtoritet; vsi so se bali njegove kritične popadljivosti in neusmiljenosti, obenem pa visoko spoštovali njegovo načelnost, kadar je šlo za narodno stvar. Ko je končno v velikih mukah umrl, sta se Ljubljana in vsa Slovenija grozničavo zbrali v veličasten in slovesen pogreb.

Dramski monolog ga prikazuje v pretresljivih predsmrtnih stiskah, v shizoidnem sporu med razumom in čustvom (Šerko), med bojevniško grandomanijo in popolno poraženostjo, med voditeljskim oznanjevalstvom in obupom: tragična osebna drama enega največjih Slovencev.

dr. Matjaž Kmecl

KNJIŽNICA JOŽETA UDOVIČA CERKNICA - Partizanska cesta 22 - Cerknica

ponedeljek - petek: 10⁰⁰ - 19⁰⁰, sobota: 8⁰⁰ - 13⁰⁰

www.kjuc.si